

Somogy Megyei Múzeum
NA-1099.
Réprajzi aranyár

--	--	--	--

Somogy Megyei Múzeum
NA-1099.
Réprajzi aranyár

QJÁSTÓ: KASZAY JUDIT

QJÁSTÓ IDEJE: 1865.

TART.: SZOLGÁLATI CSELEDKÖNYV 1869.

20 lap

FOLYÓIRAT: SOMOGYI SZERZŐKÖNYV

SZERZŐKÖNYV:

XVII

XVIII.

LELTÁROROS:

HALASPACK RT.

1357 90

Rudolf

2017
99

Rudolf Janos

2552

Telefon: 23-74. - Postajléki 20.

K. 105479
RIPLI-RÓVAI MÚZEUM

248.

65.306.1

A kiállítási jegyzék száma.....

A könyv ára } bélyeg 15 kr.
} nyomtatás és kiállítás 10 kr.

Szolgálati (cseléd-) könyv.

Folyó számmal ellátott 40 oldalal.

Rudolf Faus számára

Született *Döröcske* községbe

Szali járásban.

Felső (megyében, kerületben stb.)

magyar országban

Illetékes községben.

..... járásban

mint megyében, kerületben

..... országban.

Kiadott a *Szolgabíró* hivatal által.

18 *89* évi *április* hó *2* n

Szali Magyarországi
ptro

Személyleírás.

Születési év 1866.
 Vallása Evangel.
 Termete közép
 Arcza gömbölyű
 Szeme kek
 Szemöldöke barna
 Orra } revedes
 Szája }
 Haja göndör barna
 Fogai jók
 Szakáll :/
 Különös ismertető jelei bal lábra sánta
 Sajátkezű aláírása "/

E cseléd-könyv a következő okmányok alapján
 állított ki: Közzégi bizonylat.

KIVONAT

a cseléd és gazda közötti viszonyt szabályozó
 1876-ki XIII. törvénycikelyből.

I. FEJEZET.

A cselédekre vonatkozó általános intézkedések.

1. §.

A cseléd és gazda közötti viszony a két fél között közös megegyezéssel létrejött írás vagy szóbeli szolgálati szerződésen alapul.

Az, ki magát szerződésileg bizonyos háztartási vagy gazdaság körüli személyes és foltonos szolgálatoknak legalább is egy havi időtartamon át bérért való teljesítésére kötelezi cselédnek,

az pedig, ki a szolgálati szerződésnél fogva a cseléd bérét kiszolgáltatni köteles, gazdának nevezetik.

2. §.

A cseléd a fentebbiek alapján történt szolgálatba való lépésével a gazda, illetőleg családja háznépének tagjává válik miből mintkét félre nézve a pusztán anyagi kötelezettségeken túlmenő, a jelen törvényben körülírt viszonyos jogok és kötelezettségek támadnak.

3. §.

Nem tekintethetnek cselédeknek:

a) azok, kik tudományos előkészültséget s általában magasb műveltséget feltételező, habár foltonossággal tartó szolgálatokat teljesítenek;

b) azok, kik személyes és bizonyos időre folytonos, de nem háztartási vagy gazdasági szolgálatra vannak lekötöztetve, mint például kereskedő és iparos-segédek, tanoncok, gyári és iparos munkások stb.; végre

c) azok, kik háztartási és gazdasági teendőkre ugyan, de naponkénti díjazás mellett, vagy bizonyos részért vannak lekötöztetve, például napszamosok, részes munkákat teljesítők, szakmányosok, varrónők stb.

Családi viszonyok között a cselédség fogadása rendszerint a családfőt, a férfit illeti, de a ház körül és beszolgáltatásra való cselédeket a ház asszonya is fogadhat fel, nézetkülömbőség esetében azonban a férj szava ezekre nézve is döntő, ki ily cselédet, ha már szolgálatban állott, a törvényes felmondási idő megtartása mellett elbocsáthat.

5. §.

A férj, illetőleg a családfő cseléd felfogadási és elbocsátási jogát megbízottjára is átruházhatja, ez átruházásnak megtörténte azonban kétség esetében bizonyítandó.

6. §.

A ki mint cseléd akar alkalmaztatni, annak saját személye felett törvény szerint szabadon kell rendelkezhetni.

7. §.

Ha atyai hatalom vagy gyámság alatt álló egyén akar beszegődni, arra az atya vagy gyám beleegyezése szükséges.

Ha az atya vagy gyám a beleegyezés alapos ok nélkül megtagadja, azt a cseléd-ügyben illetékes első fokú hatóság (15 §.) pótolhatja, fennmaradván az atyának vagy gyámnak felügyelési, esetleg felébbzési joga, mely utóbbi azonban végleges elintézéseig a hatósági fellebezett határozatnak foganatosítását meg nem akaszthatja.

8. §.

A cselédkönyv (69. §.) előmutatásával történt beszegődés a gazdára nézve azon jogi védelmet állapítja meg, hogy a beszegődés az atya vagy gyám beleegyezésével történt.

9. §.

Férjnél levő asszonyok, ha férjeik ellenzik, nem léphetnek szolgálatba. Kivételnek e szabály alól a férjeiktől törvényesen, akár ideiglenesen, akár végképen elváltasszonyok.

10. §.

Ha ideiglenes szabadsággal elbocsátott katona, haditengerész vagy honvéd cselédnek szegődik s a katonai hatóság által behivatik, a cselédi szerződés ereje minden kárpótlás nélkül megszűnik.

Hasonló eset áll azokra nézve is, kik ujoncz-állitás alkalmával besoroztatván, katonai szolgálatuk megkezdésére behivatnak.

Ellenben ha tartalékos vagy honvéd a törvényszerű évenkénti gyakorlatra behivatik, ez a cselédszerződési viszonyt

meg nem szünteti, s az ily cseléd magát, ha az alól a gazda fél nem menti, vagy azzal az időre máskép ki nem egyezik, helyettesíteni tartozik. Ki e helyettesítést nem teljesíti, a gazdát távollétének idejére bérének arányába kárpótolni köteles.

Katonai szolgálatba való önkéntes beállítás esetében pedig a cseléd a gazdának kártérítéssel tartozik.

A szolgálati szerződésről.

11. §.

A szolgálati szerződés úgy írásban, mint szóval is köthető.

12. §.

A szerzőfügg, feltételeinek megállapítása a felek szabad egyezkedéseitől függ.

13. §.

Ervénytelen azonban az oly szerződés, mely meghatározott számú évek, hónapok, hetek vagy napok számában, ki nem fejezhető, tehát bizonytalan időre kötöttik, vagy a mely legalább annyiban korlátozva nem lenne, hogy mindkét fél a jelen törvény értelmében megengedett felmondás után a szerződéstől visszaléphessen.

14. §.

A jó erkölcsökbe vagy törvénybe ütköző cselekményekre, daczára az ellenkező szerződésnek, senki sem kötelezhető.

15. §.

Ha a szerződés alkalmával foglalt is adatott és elfogadott, az csak annak bizonyítékául szolgál, hogy a szolgálati szerződés tényleg megkötöttik.

A foglalt bármi csekély összegből állhat, s az — ha csak szegődéskor az ellenkező ki nem kötöttik — a kialakított bérbe betudandó.

16. §.

A foglaltnak egyoldalú visszaadása a szerződés érvényét nem szünteti meg; kivételnek azon esetek, a melyben a cseléd a jelen törvény (10. és 22. §.) értelmében nem köteles szolgálatba lépni.

17. §.

Ugyanazon időre több helyre szegődni, vagy több gazdától venni fel foglaltot, 5—20 frtig terjedő bírság vagy 2 forintot 1—1 napra számítva, megfelelő elzárás büntetés terhe alatt tilos.

18. §.

Azon cseléd, ki több gazdához szegődött, vagy több gazdától vett fel foglaltot, azon gazdához köteles szolgálatba lépni, a kivel a 11. §. értelmében legelőször szerződött

ha ez őt elfogadni akarja. — A többieknek — mennyiben a megelőző szerződésről tudomásuk nem volt — az általok nem adott foglалó visszatérítésén kívül a cselédszerzési díjak és költségek, ugy szintén egyébként netán szenvedett káruk a cseléd által megtérítendő.

19. §.

A gazda, ki egy előbb törvényesen elszegődött cselédet tudva feltogad, a foglалót veszti, és ezen kívül 10—40 frtig terjedő bírsággal fenytendő.

20. §.

Megkötöttvén a jelen törvény értelmében a szerződés, a gazda köteles a fogadott cselédet elfogadni, az pedig tartozik szegődési helyére belépni, s ez utóbbi ennek ellenében nem érvényesítheti azt, hogy előbbi gazdájával újból kiegyezett.

21. §.

A szerződés megkötése után nem köteles a gazda a cselédet elfogadni:

a) ha a gazda a cseléd hűsége vagy erkölcsi magaviselete iránt utólag alapos kifogásokat érvényesít, vagy ha a cselédre nézve azon eseteg valamelyike áll be, melyek miatt az 52. §. értelmében a gazda jogosítva van, cselédét rögtön vagy felmondás nélkül elbocsátani;

b) ha a cseléd előbb észre nem vett undorító vagy ragályos nyavalyában szenved;

c) ha a cseléd már előbb szolgálatába beállani vonakodott;

d) ha a gazdát időközben véletlen elemi csapás, árvíz vagy tűzvész érné, mely miatt cselédei számát apasztani kénytelen volna.

Ezen esetekben azonban a gazda a cselédet legfeljebb 3 nap alatt tartozik értesíteni, s a foglалó visszatérítésére — kivéven a d) esetet melyben azt elveszti — igényt tarthat.

22. §.

A szerződés megkötése után nem köteles a cseléd szolgálatba lépni.

a) ha a időközben oly betegségbe vagy állapotba esik, mely át a szolgálatra képtellenné teszi;

b) ha a női cseléd férjhez megy és a férj beleegyezését általában megtagadja, hogy neje szolgálati viszonyba lépjen;

c) ha a cselédre időközben oly örökség száll mely annak jelenlétét szükségessé teszi, ez esetben azonban alkalmas helyettesről kell gondoskodni;

d) ha a cselédttől anélkül, hogy ez a beszegődés alkalmával kikötött volna, az kívántatnék, hogy gazdáját kövesse akkor is, midőn az lakását állandóan más községbe teszi át;

e) ha a családja viszonyai ugy változnának, hogy honléte elkerülhetlen szükségessé vált.

Mindezen körülmények szükség esetén bizonyítandók s a cseléd köteles a felvett foglалót visszaadni, kivéven a c) esetet, ha alkalmas helyetttest állított.

23. §.

Azon gazda, ki szegődött cseléd befogadását 21. §. esetein kívül megtagadná, az adott foglалót veszti és a cselédet ép ugy kártalanítani tartozik mint a szolgálatból alapos ok nélkül való elbocsátás esetében (56. §.)

24. §.

Azon cseléd pedig, ki a 22. §. esetein kívül azon szolgálatba, melyre szegődött, beállani vonakodik, a gazda kívánatára arra hatóságilag kényszerítendő.

25. §.

Ha kényszer-rendszabályok czélhoz nem vezetnének, akár találjon a gazda más cselédet, akár nem, köteles a cseléd a gazdának az okozott kárt megtéríteni, s a foglалót visszaadni, azon felül pedig 2—20 frtig terjedhető bírsággal, fizetéképtelenség esetében megfelelő (107. §.) elszárással fenytendő.

A gazda kötelelességeiről.

26. §.

Ha a bér, ellátás, ruházatt stb. iránt a szerződés alkalmával határozott kikötések nem történtek volna, a cselédet oly bér és ellátás illeti, mint a milyen a vele hasonló foglalkozásu cselédnek a szolgálat helyén, illetőleg annak legközelebb vidékén legtöbb esetben adadni szokott. Ajándékokra a cseléd igényt nem tarthat, ezek merőben a gazda jóakarától függnék.

27. §.

Bérruhás cselédeknel arra nézve, hogy a bér egyrészét képező ruházatnak mily idejű szolgálat után mennyi része illeti a cselédet az egyezség dönt, — ennek nem létében a ruhailletmény meghatározására a megelőző szakasz határozatai alkalmazandók.

28. §.

Köteles a gazda a cselédnek kialakított, vagy a 26-ik §. értelmében megállapított bérét és egyéb illetményeit a meghatározott, illetőleg szokásos időközben pontosan kiadni, a kikötött étkezést pedig egészséges minőségben s elegendő mennyiségben kiszolgáltatni.

29. §.

Köteles a gazda módot nyújtani és felügyelni arra, hogy szolgálatába lépett tanköteles gyermekek és ifjak a népiskolai oktatás tárgyában keletkezett 1868. XXXVIII. t.-cikknek teljesen megfelelőleg rendesen járjanak iskolába.

Valamint köteles a gazda akként intézkedni, hogy cselédje — anélkül, hogy a kötelességét mulasztaná, időről-időre a saját hitfelekezi isten tiszteletben részt vehessen.

30. §.

Köteles a gazda ügyelni arra, hogy cselédje mint háznépének tagja, józán, takarékos és erkölcsös életet folytasson; továbbá, hogy cselédje testi erejét meghaladó vagy egészségét veszélyeztető munkával ne terheltesék.

31. §.

Tanköteles gyermekeknél a fentebbieken kívül különösen köteles a gazda figyelni, hogy azok olyan időben és olyan munkanemekre ne alkalmassztassanak, melyek a gyermek-cseléd testi kifejlődését és növét akadályoznak vagy veszélyeztetnek.

32. §.

Ha a cseléd a szolgálati idő alatt saját és gazdája hibáján kívül megbetegszik, ápoltatásáról és gyógyításáról akár a korházban, akár azon kívül a gazda tartozik gondoskodni, s pedig az 1875. évi III. t. cz. 1. §-a értelmében legfeljebb egy hónapig terjedő időtartamra, melyre a cselédnek, ha különben teljes ellátásban részesül, bér nem jár. Ezen egy havi időszak elteltével a gazda kötelezettsége megszűnik, s az idézett törvény 2. §-nak intézkedési lépnek életbe.

33. §.

Ha a cseléd a gazda hibájából betegszik meg, a gazdának fentebbi kötelessége a beteg cselédnek teljes felgyógyulásaig, esetleg 30 napi tul is tart, s a cselédnek ezen egész időre a bér is kiadandó.

34. §.

Ha végre a cseléd betegségét annak könyelmű vagy erkölestelen életmódja, általában saját hibája okozza, a gazda gyógyítási és ápoltatási — s mennyiben a cseléd szolgálatot nem tehet, bérfizetési kötelezettsége megszűnik, s az átszáll az ekként betegé lett cselédre vagy annak fizetni köteles rokonaira, esetleg pedig az 1875. III. t. cikk 2-ik §-a alkalmazandó.

A cseléd kötelességéről.

35. §.

Köteles a cseléd mindazon munkát, melyekre szegődött, hiven, pontosan s legjobb tehetsége szerint teljesíteni.

A cseléd tartozik, mennyiben erejét vagy képességét tul nem haladja, rövid időre, szakmányának természetével nem ellenkező, attól messze nem eső oly szolgálatot is teljesíteni, melyre nem szegődött, az esetben, ha arra hivatott cseléd-társa megbetegszik, vagy távol van, vagy annak teljesítésében mások által hátráltatnék.

36. §.

Azon cseléd ellen, ki szerződés szerű, vagy az előbi szakasz második kikezdésében körülírt kötelezettségeinek teljesítését bármilyen ürgy alatt megtagadja, a gazda kívánatára a hatóság kényszerrendszabályakat alkalmazhat ily cseléd a gazdának az okozott károkat megtéríteni tartozik.

37. §.

A cselédnek nincs joga, neki kiadott munkát a gazda tudta nélkül más által végeztetni, s ha abban magát a gazda tudtával helyettesíteni, a helyettesítő által netalán okozott károkért a gazdának első sorban kártérítéssel tartozik. Ha azonban a gazda rendeli el a helyesítést, az esetben a cseléd kártérítéssel nem tartozik.

38. §.

A cseléd mindazon károkért, melyeket gazdájának rosz akarát, hanyagság vagy vigyázatlanságból okozott, kártérítéssel tartozik.

39. §.

Köteles a cseléd társainak hűtlenségét gazdájának azonnal feljelenteni, mit elmulasztván, felelőssé lesz mindazon károkért, melyek feljelentése esetén kikerülhetők lettek volna, s melyek a közvetlen kártévön meg nem vehetők.

40. §.

A cseléd által megtérítendő mindennemű kárért, a gazda magának a cseléd bérének megfelelő részét visszatarthatja.

41. §.

Ha a cseléd bármely okból törvényszerű kártérítéssel tartozik, az, mennyiben bérhátralékából ki nem telik, egyéb vagyonyából pótlendő.

42. §.

A cseléd köteles magát mindenben azon házrendhez tartani, mely a gazda által megállapított. A gazda tudta

és jóváhagyása nélkül akár saját ügyében, akár mulatság végett kimenni, ugyszintén a gazda által e czélokra engedett időn túl kimaradni tilos.

43 §.

A cselédnek nincs megengedve gazdája tilalma ellenére látogatások általában elfogadni. különösen pedig gazdája egyenes engedelmével nélkül valakit éjszakára befogadni.

44 §.

A cseléd távozni ládáját, ruháját és minden ingóságát, ha a gazda úgy kívánja, gazdája házában tartani.

Ha a gazdának alapos gyanuja támad a cseléd holmiját annak jelenlétében megvizsgálhatja, de ha a cseléd ebbe maga bele nem egyezik a vizsgálat csak az erre felkért községi előljáró vagy hatósági vagy rendőri közeg jelenlétében eszközölhető.

Ha a gazda veszélyt látna a késedelemben, a gazda a cseléd ládáját és holmiját zár alá is veheti, ez esetben azonban a vizsgálat fogantatására a községi előljárót, vagy valamely hatósági vagy rendőri személyt azonnal felszólítani tartozik.

45 §.

A cseléd a gazda parancsait tisztelettel és megadással fogadni tartozik; kifejezések és eselekvények, melyek a család és háznép keretén kívül más személyek között sértőknek tekinthetnek — gazda irányában nem támasztják a védelmet, hogy a cseléd becsületében érinteni szándékozott volna.

46 §.

A gazda jogositva van cselédjét megdorgálni, s szolgálati kihágásáért esetleg fizetés-levonással is fenytetni.

47 §.

Ha a tenyítés igazolatlanul alkalmaztatott, a cseléd a hatóságánál orvoslást kereshet.

A szerződés megszűnéséről.

48 §.

A szolgálati szerződés a szolgálati díj tartalma alatt egyoldalulag fel nem bontható. A mely fél a szolgálati szerződést a szerződési idő letelte után folytatni nem akarja annak — az esetben, ha ez iránt a szerződési egyezkedés alkalmával már ki nem kötött volt, a jelen törvény 61. és 67. §-ában meghatározott időben a szolgálatot felmondania kell.

49 §.

A szerződési idő letelte előtt is megszűnik a szerződés hatálya:

1) a gazda, vagy azon családtagnak, kinek kizárólagos szolgálatára a cseléd fogadtatott, vagy végre a cseléd halála által; (62. és 68. §-ok);

2) valamely részéről közbejött jogos felmondás folytán;

3) a jelen törvény 22. §-ban foglalt esetekben felmondás nélkül.

50 §.

A gazda vagy a megelőző §-ban jelzett családtag halála következtében a cselédnek fizetendő járandóságokról a 62. és 68. §-ok intézkednek. Ugyanezen szakaszok határozzák meg azon feltételeket is, melyek mellett az előző §-ok eseteiben a cseléd szolgálatát elhagyhatja.

A cseléd halála esetében a gazda a cseléd megbetegedéseig esedékes bért, az elhalt cseléd biróilag megállapított örökösének kifizetni tartozik.

51 §.

Jogos a felmondás a 61—67. §-okban megállapított felmondási idő előtt is:

1) A gazda részéről:

a) ha a cseléd azon munkára, melyre felfogadtatott, kellő erővel vagy képességgel nem bír;

b) ha a cseléd kötelessége teljesítése körül a gazda intései után sem fejt ki szorgalmat;

c) ha a cseléd munkanapon a gazda engedelmével nélkül, vagy tilalma ellenére ismételve távozik a háztól vagy munkájától;

d) ha ügyetlenség, könnyelműség vagy rossz akaratból a reábizottakban vagy azok által gazdájának vagy másnak kárt okoz;

e) ha perlekedő vagy veszekedő magaviselete által a házi rendet s csendet vagy a háznép között a békét megférést zavarja;

f) a nőcseléd terhes állapotba jut.

2) A cseléd részéről:

a) ha a gazda kialakított bért annak idejében a cseléd felszólalására sem fizetné pontosan;

b) ha a cseléd házasság által önállóságra tehetne szert, melyre a szolgálati idő betöltése esetén nem lenne kilátása; ezen felmondás azonban a cselédre nézve érvényét veszti, ha a felmondási idő lejártáig, az őt felmondásra jogositott feltevés alaptalansága kiderül;

c) ha a cseléd kimutatja, hogy jelenléte szüleinél a család fenntartására nélkülözhetlené vált;

d) ha a személye felett nem rendelkezhető, kiskoru atyja vagy gyámja beleegyezése nélkül szegődött be s ezen beleegyezést a hatóság nem pótolta (8. §.) az atyja vagy gyám a szolgálatból való kilépést követeli, úgy szintén, ha a férjezett asszony férjének ellenzése daczára állott be és ez őt vissza-követeli;

e) ha a gazda lakását más községbe állandóan teszi át és a cselédétől kívánja, hogy kövesse.

Az utóbbi három esetben a cseléd a felmondási idő (61—67. §.) letelte előtt is távozhatik, ha maga helyett más alkalmas cselédet állit s azzal a bér és élelem tekintetében, a gazda nagyobb terheltetése nélkül kiegyezik.

52. §.

Felmondás nélkül is jogositva van:

I. A gazda rögtön elbocsátani a cselédet:

a) ha ez a gazdát, családját vagy annak egyes tagjait fenyegeti, tettelesen bántalmazza, becsületében sérti, rágalmazza vagy rossz akaratú felbujtásai által a családban meghasonlást vagy egyenetlenséget előidézni törekszik;

b) ha a gazda helyettesét vagy tisztjét, kinek felügyelése alatt a cseléd áll, szolgálati eljárásban tetteleges bántalommal vagy szitkokkal illeti;

c) ha a cseléd a gazda gyermekét vagy családját egyéb tagjait rosszra csábítja vagy azokkal tiltott vagy gyanús szövetkezésben él;

d) ha büntettségben vagy nyereségvágyból eredő vétségben teszi magát bűnössé, avagy gazdájára iránt tartozó hűségét szegte meg; nemkülönben, ha cseléd társai erre csábítja, vagy erről biztos tudomással bírván, rögtön fel nem jelenti;

e) ha gazdájának nevére annak tudta nélkül pénzt vagy árut kölcsönöz;

f) ha gazdájának bárminemű tulajdonában készakarva kárt okoz;

g) ha a cseléd ivásnak vagy játéknak adja magát, vagy erkölcstelen életet él;

h) ha a cseléd a hatóság által három napnál hosszabb időre bezárattott;

i) ha a cseléd az 51. §. pontjaiban említett kihágásokat intés daczára, többször ismétli;

k) ha a cseléd hamis szolgálati bizonyítványok által gazdáját tévuttra vezet;

l) ha a cseléd tüzzel, égő gyertyával vagy lámpával elő-

leges intés daczára is vigyázatlanul bánik, vagy vigyázatlansága által tényleg tűz támadt;

m) ha a gondozására bizott lábas jószágott, figyelmeztetés daczára, rosszul ápolja vagy éppen kínozza; végre

n) ha a cseléd kicsapongásai által ragadós, vagy undort gerjesztő nyavalyába esett; ellenben

II. A cseléd jogositva van a szolgálatát rögtön elhagyni:

a) ha a gazdának, családjának valamely tagjának vagy megbizottjának bánásmódja által élete, egészsége vagy testi biztonsága veszélyeztetik, illetőleg ha a gazda ez utóbbiak ily nemű bánásmódja ellen a cselédet megvédeni nem tudja, vagy nem akarja;

b) ha a gazda oly lépésekre akarja cselédjét csábítani, melyeket a jó erkölcsök, vagy törvények tiltanak;

c) ha a család tagjai vagy vendékei részéről jövő hasonló kísértések vagy csábítások ellen a gazda cselédjét sikeresen oltalmazni nem tudja vagy nem akarja;

d) ha a gazda cselédjét, akár az étkeknek rosszasa, akár kevés volta által hatósági figyelmeztetés után is éhezésnek teszi ki;

e) ha a gazda lakását 16 kilométernél távolabb fekvő községbe teszi át és a cselédet a szolgálati idő lejártakor leendő visszautazásának költségeiről nem biztosítja; végre

f) ha a cseléd súlyos betegség által a szolgálat folytatására képtelenné válik

A szerződés megszűnése után való teendőkről.

53. §.

Midőn a gazda cselédjét szolgálat közben az 51. §. értelmében felmondás mellett vagy az 52. §. értelmében felmondás nélkül elbocsáthatja, úgy szintén azon esetben is, midőn a cseléd a szolgálatot részéről való törvényszerű felmondás mellett elhagyhatja, a cseléd csak a valóságos szolgálati, illetőleg felmondási időre eső bérét követelheti; midőn pedig a cseléd van a törvény szerint jogositva a szolgálatot felmondás nélkül odahagyni, joga van bérének azon részére, mely a törvényes felmondás időre aránylag esik.

54. §.

A szolgálati viszonyok a kikötött szolgálati idő lejártá előtt bármi okból való megszűnése esetében a cseléd csak azon ruházati részére emelheti gényt, mely határozatlan a bérnek részeként lett kikötve, nem pedig azokra nézve is, melyeket a gazda jószatából vagy nagyobb dísz kedvéé. t adott.

55. §.

Arra nézve, hogy a szolgálati viszonynak idő előtti megszüntével a cselédet a bér részét képező ruházathól mi és mennyi illeti, a szolgálati szerződésben megállapított egyezség dönt.

Ennek nem léteben a jelen törvény 26. és 27. §-ai alkalmazandók.

56. §.

Ha a gazda az 51. és 52. §-okban foglalt törvényes ok nélkül bocsátana el cselédet a szolgálati időnek lefolyása előtt, sem a gazda a cseléd visszafogadására, sem a cseléd a visszatérésre nem kényszeríthető, azonban a gazda ily esetben tartozik az ily cselédnek hátralévő idejére a kiköttöt bért, tartást s ruhát kiszolgáltatni.

57. §.

Azon cseléd, ki szolgálatát a szerződési idő eltelte előtt az 51. és 52. §-okban kijelölt okok nélkül elhagyja a gazda kívánatra szolgálatába való visszatérésre hatóságilag kényszerítendő; azonban a gazda nem kényszeríthető arra, hogy ily cselédet visszafogadjon, vagy hogy bér és élelem fejében többet adjon mint a cselédnek tényleges szolgálatáig járt.

A jogtalanul távozó cseléd a gazdának okozott kár megtérítésére kötelezendő s ezen kívül 4—24 forintig terjedő bírsággal, vagy megfelelő elzárással fenytendő.

Ezen büntetés, ha a gazda a cselédet vissza nem fogadná rögtön, különben pedig csak a szolgálati idő letelte után hajtandó végre s ezen körülmény az elbocsátó levélben megjelölendő.

58. §.

Bármily okból szünjég meg a szolgálat elhagyása előtt a reá bízott tárgyokból pontosan beszámolni tartozik, esedékes bérilletményekre csak az után lévén törvényes joga.

II. FEJEZET.

Különleges intézkedések.

Külső cselédek.

59. §.

Mezei vagy külső cselédek azok, kik kizárólag vagy legalább főleg mezei gazdasági külső munkára fogadtatnak fel.

60. §.

Ezek, ha a szolgálati szerződésben más világosan ki nem köttetett volna, egy egész évre szegődöttékül tekintendők mely a szolgálatba lépésnek napjától számítandó.

61. §.

Külső cselédnél a felmondásnak a szolgálati idő lefolytát megelőző két hó előtt kell megtörténie, ha ezen határidő elmulasztott azon jogi védelemnek van helye, hogy a szerződés még egy további évre meghosszabbított.

62. §.

A gazda halála esetében annak örökösei nem kötelesek a külső cselédet az egy év után számítandó kilépési napnál tovább megtartani, még az esetben sem, ha a szolgálati szerződés egy évnél hosszab időre szolana.

Ha azonban a gazda elhálalozása a felmondási idő lefolyta után következett volna be, akkor a külső cselédnek a szolgálati év utolsó napjától számítva, még három havi bér fizetendő, el látás vagy annak váltsága nélkül.

A cseléd és esetben ugyanezen időben hagyhatja el a szolgálatot, ha a felmondás tőle jött, a második bekezdésben foglalt fizetésre igényt nem tarthat.

63. §.

A külső cselédet akarata ellenére más gazdaságba áthelyezni nem lehet.

Házi vagy belső cselédek.

64. §.

Házi vagy belső cselédek azok, kik kizárólag vagy legalább főleg a házban és a körül vagy a család egyes tagjainak szolgálatában teljesítendő munkalatra fogadtatnak fel.

65. §.

Ezek, ha a szolgálati szerződésben más világosan ki nem köttetett volna, 3 hóra szegődöttékül tekintendők, mely a szolgálatba lépés napjától számítandó.

66. §.

A belügyminister felhatalmaztatik ezen törvényes szolgálati időt oly nagyobb városokban, melyekben a belső cselédváltozás gyakori és könnyebb, a városi törvényhatóság indokolt előterjesztésére egy hóra leszállítani.

67. §.

A felmondási idő belső cselédnél hat hétben állapittatik meg a szolgálati idő lefolyta előtt. A megelőző §-ban említett városokban azonban a törvényes felmondási idő 15 napon állapittatik meg, mely minden hó 15-én eszközözlendő.

alöljáróság által visszatartandó, s a másodlat kiállítására megkereset hatóságnak elküldendő.

Ha végre egy szolgálati könyv egészen megtelt, az illetékes hatóság ugyanazon szám alatt újat állít ki, s ezen megjegyzi, hogy az előbbi szolgálati könyvnek folytatása.

Az elbocsátási bizonyítványokról.

79. §.

Oly végből, hogy a törvényes alapon a szolgálatból kilépni és újra szegődni akaró cseléd ezt törvényes alakban és akadálytalanul tehesse, köteles a gazda a cselédnek 15 kros bélyeggel elátott elbocsátási bizonyítványt adni, melyre a bélyeget a szolgálati viszonyt felmondó fél tartozik venni és melybe a cseléd a szerint, mint az a szolgálati könyvben történni fog: minősítendő és megjegyzendő, hogy a cseléd rendes szolgálati könyvvel bir. Ha a gazda e bizonyítványt a felmondás után 48 óra alatt kiadni vonakodik, s arra törvényes oka nincs, azt a hatóság teljesíti, s ily gazda anyiszor a mennyiszor 10 frtig terjedhető bírsággal sújtathatik.

80. §.

Ezen elbocsátási bizonyítványt a cseléd szegődéskor az új gazdának átadni, ez pedig átvenni és megőrezni köteles.

A mely gazda ezt elmulasztja, 25 frtig terjedhető bírsággal fenytendő s azon felül az esetben, ha a cseléd később egy másik gazdához szegődik, ki e bizonyítványt magánál tartja, az előbbi az utóbbtól kártérítést nem követelhet.

81. §.

Azon cseléd, ki hamis bizonyítvánnyal szegődik el, a gazdának ez által okozott kárt megtéríteni tartozik s ezenfelül fenytető eljárás alá vonakodik.

VI. FEJEZET.

A jelen törvény áthágásainak büntetéséről.

107. §.

A jelen törvény határozványainak áthágása, mennyiben egyes szakaszokban más nem foglaltatik, cselédnél, mezei munkásnál és napszámosnál tiz, gazdánál és munkaadónál 25 frtig terjedő pénzbírsággal, nem fizetés esetében megfelelő egyszerű elzárással és pedig a cselédnél minden két forint után egy napot, más személyeknél minden 5 forint után egy napot számítva, fenytendő.

108. §.

Különösen pedig azon cseléd, ki a gazda tudta és jóvá-

hagyása nélkül az engedett időn túl gyakrabban kimarad, 2 frttól 16 frtig, ki gazda tilalma ellenére látogatásokat elfogad, 2 frttól 10 frtig, ki a gazda engedélye nélkül valakit éjszakára befogad, 4 frttól 24 frtig terjedő pénzbírságnak megfelelő (107. §.) elzárással fenytendő.

VII. FEJEZET.

Az illetékes hatóságról.

115. §.

Minden, jelen törvényben tárgyalt kérdések iránt, a gazda és cseléd, valamint mezei munkások, vagy napszámosok között támadható viták elintézésére, ugyszintén a törvény rendeleteinek áthágása esetében, a törvényszerű megtorlásra első foku hatóság:

- a) megyékben, kerületekben, vidékeken és székekben a szolgabíró, kerületi kapitány vagy hadnagy, dulló;
- b) rendezett tanácsu városokban a rendőrkapitány, vagy a hol ez nincs, a tanácsnak e részben megbízott tagja;
- c) a törvényhatósági joggal felruházott és szabad királyi városokban a rendőrkapitány;
- d) Budapest fővárosban a kerületi alkapitányok.

116. §.

Második foku hatóság a megelőző szakasznak:

- a), b) esetein az alispán, alkirálybíró, alkapitány, a
- c) alatti esetekben a tanács;
- d) Budapesten a főkapitány meghallgatásával a közigazgatási bizottság.

Harmadik foku hatóság a jelen §. a)–c) eseteiben a közigazgatási bizottság, Budapesten pedig a belügyminister.

117. §.

Két lényegileg összehangzó határozattal után további fellebezésnek helye nincs.

118. §.

Kivételt képeznek a gazda és cseléd, vagy mezei munkás, napszámos között a szolgálati szerződési viszonyból a jelen törvény alapján támadt kártérítési kérdések, melyek azonban bíróság elébe tartoznak, mely a fennálló törvények szerint a kártérítési összegek mérvei szerint illetékes.

A gazda neve és polgári állása	A szolgál- latba lépés napja	A szolgálat minősége	A szolgálat- bóli kilépés napja
Goldstein Gosinak szolgát 2 hónapig 2 hónapig	jó	jó	jó

Évi vagy havi kikötött bér és egyéb ígéretes	Szolgálati bizonyítványa			
	hűség- ről	ügyes- ségről	szorgal- máról	erkölesi- ségről

20 fr.
191 fr.

A gazda neve és polgári állása	A szolgálatba lépés napja	A szolgálat minősége	A szolgálatból kilépés napja
Engelmann Leopold Kereskedő.	m. 29/12. 890.		December 29 891
6/1892 Juli János Bébi János, karamell földműves	1/192 január 1	Kocsi	

Évi vagy havi kikötött bér és egyéb ígéretetek	Szolgálati bizonyítványa			
	hűség-ről	ügyes-ségről	szorgalmáról	erkölcsi-ségről
egy evre - 40f. az. az. egy. sen forint.	jó	jó	jó	jó
30 fr. s 2 pár ruha, 1 pár csizma fél évig szolgált	jó	jó	jó	jó

A gazda neve és polgári állása	A szolgálathoz lépés napja	A szolgálat minősége	A szolgálatból kilépés napja
Ferdo Bujher			
Ivan Rudolf			
služio od 30/7 do 29/8 1892.			
Iz bolnice izstupio 8/10 i služio od 10/10 do 18/11 18/12 1892 dobra dobra dobra			
Ferdo Bujher			

Évi vagy havi kikötött bér és egyéb ígéreték	Szolgálati bizonyítványa			
	hűség-ről	ügyes-ségről	szorgalmáról	erkölcsi-ségről

A gazda neve és polgári állása	A szolgálathoz lépés napja	A szolgálat minősége	A szolgálatból kilépés napja
Prohászki Henrik vállalkosa Dardan	Szeptember 27. 1892	Kocsis	Július 27. 1893.
Lugovits József Kereskedő. Károlyos	1893. Augusztus 15. 4 em.	Kocsis	1894. Április 12. 4 em.

Évi vagy havi kikötött bér és egyéb ígérek	Szolgálati bizonyítványa			
	hűség-ről	ügyes-ségről	szorgalmáról	erkölcsi-ségről
60 f. ass. arr. hatvan forint Évi fizetés	Jó	Jó	Jó	Jó
Havi fizetése 5 f. Alfordint	Jó	Jó	Jó	Jó
Prohászki Henrik.	Prohászki Henrik.			
Ajánlható bér Kint?	Jó	Jó	Jó	Jó

A gazda neve és polgári állása	A szolgálathoz lépés napja	A szolgálat minősége	A szolgálatból kilépés napja
Lónyos László Nemesúr Földművelő	Miklós 7 évi 1894	Nemes	December hó 26-án 1894
Hannivel György Nemesúr	Április 5-én	Nemes	Június 5-én

Évi vagy havi kikötött bér és egyéb ígéret	Szolgálati bizonyítványa			
	hűség-ről	ügyes-ségről	szorgalmáról	erkölcsi-ségről
6 Jm	Elegzőre	Elegzőre	Elegzőre	jó
3-fok. Ajánlatos bér Nincs	jó	jó	jó	jó

A gazda neve és polgári állása	A szolgál- latba lépés napja	A szolgálat minősége	A szolgálat- ból ki lépés napja
Dugovits Ferencz Feresztvári Varanus	December hó 26-án 1894	Felső	Aprilus hó 16-án 1895
Lazar Mair Gardwinth Geegg-uth	1. October 1896	Herauschiever	15. September 1896

Évi vagy havi kikötött bér és egyéb ígéretes	Szolgálati bizonyítványa			
	hűség- ről	ügyes- ségről	szorgal- máról	alkölsi- ségről
S. H. Harantli	Egen jó	Egen jó	jó	jó
7 Gulden Wien	Gezund und kreativ	Frieden kreativ	kreativ kreativ	kreativ
Ajánlatos bér Kincsek				

A gazda neve és polgári állása	A szolgál- latba lépés napja	A szolgálat minősége	A szolgálat- ból ki lépés napja
Bóli József "Jöld művelő" Károly	1895. Május hó. Lőcsis.	Lőcsis.	
Josef Bartholovich Easck Unterstadt	1896 Juli 3	Küschel	1898

A gazda neve és polgári állása	A szolgál- latba lépés napja	A szolgálat minősége	A szolgálat- ból ki lépés napja
Lubai Oldal "Öse van" Cserhe en ar fél oldal, nemhi elégito" az irásban.			

Évi vagy havi kikötött bér és egyéb ígéreték	Szolgálati bizonyítványa			
	hűség- ről	ügyes- ségről	szorgal- máról	erkölesi- ségről

Dr. 1. / 11. 1897. do 28 / 11. 1898. Rao bolucan

RAVNATELSTVO

kr. zem. sveobée i javne bolnice

U OSIEKU

28 / 11. 98.

P. P. P. P.

1183. b. 898

Fettes

Flaksch Karoly

sütő "iparos"

fenékek it

150. b

898 2a

8 VII

JÁRÁNYI JÓZSEF

Magyar Kir. Post. Pécsett

1898. 6

Közvetlen szállata és kávéház
szolgálatát itt és vidékre

A gazda neve és polgári állása	A szolgá- latba lépés napja	A szolgálat minősége	A szolgálat- ból ki lépés napja
--------------------------------	-----------------------------------	-------------------------	---------------------------------------

F. M.

Egészségesen elbocsátatott
Pécs. 98. 9. 15

Flaksch Karoly

4722.

A gazda neve és polgári állása	A szolgálataba lépés napja	A szolgálat minősége	A szolgálatból kilépés napja
<p>Bóli Ferenc földművelő Károly</p>	<p>1895. május hó 5. d. é.</p>	<p>2. oszt. Korcs</p>	
<p>Gyula Schobesberger Győri úton Jelny gróf Asier</p>	<p>29/12 1896</p>	<p>3. oszt. Korcs</p>	<p>4/1 1897</p>

Évi vagy havi kikötött bér és egyéb ígéretek	Szolgálati bizonyítványa			
	hűség-ről	ügyes-ségről	szorgalmáról	erkölcsi-ségről
<p>egy ar. ar. 1. Éves 50 forintt. más semmi nincs</p>				
<p>6. fe.</p>	<p>Gyula Schobesberger</p>			

A gazda neve és polgári állása	A szolgálathoz lépés napja	A szolgálat minősége	A szolgálatból kilépés napja
ANT. BARTHOLOVICH' SOHN	Einfuhrant in Wien 18. April	Kriegs- Ant. Bartholomäus	am 5. April 1890

Évi vagy havi kikötött bér és egyéb ígéretetek	Szolgálati bizonyítványa			
	hűség-ről	ügyes-ségről	szorgal-máról	erkölesi-ségről
Korathlohn 12. - Gehalt 12. -				
Korathlohn 12. - Gehalt 12. -				Ant. Bartholomäus Sohn

Leffentzigen des Rudolf János
bei uns das 1. Monat
2 flüchtig rüchrigt ist
3 ist auf in rüchrig für
Lungen milteloffe

Augustine
Rudolf János
Mittwoch

Erneut besichtigt von hoch
Rudolf János noten
1898 Oktober 7. 7. 1899
Julius hat 7 Kopsis minőségbe
szolgalt 5 fl havi barmelles
mely idő alatt teljes me
elastomus szolgalt barmelles
szolgalt Barmelles 99. 99. 99.

Hogy Rudolf János mint hazi-
szolga 7. 7. 7. 10. 10. 10. a
mai napig szolgálatomban állott,
mely idő alatt magát jól viselte
és havi hat forint fizetést
kérte - ezennel bizonytom.
Kaposvár 1899. Augusztus 10.

SVARCZ SAMU
Köz- és váltó-ügyvéd
KAPOSVÁRÓTT

Rudolf János 99 Okt 3. 1899

99 December 24. igmond hazi
szolga volt alkalmára
havi 5 fl fizetést és jól alatt
magát szorgalmasan és jól
viselte barmelles ajakkal

Kaposvár 900. 900. 900.
Egész napos barmelles. On parat hulestue
el